

KAMPENONTGINNINGEN

Ontstaan

De kampenontginningen bestaan uit een gebied ten oosten van Apeldoorns Kanaal, dat als het ware in een band ligt tussen Twello, Wilp-Achterhoek, Teuge en de Vecht. De kampenontginningen bestaan uit een afwisselend patroon van hoge zandopduikingen en de ertussen gelegen lage delen.

De hoge delen bestaan uit 'kampen' die liggen op kleine zandopduikingen te midden van het relatief vlakke landschap van de IJsselvallei. Een kamp is een kleine individuele akker, ook wel éénmans-es' genoemd, waarbij ieder gezin zijn eigen bouwland bewerkte. Om de akkers af te schermen tegen vee en wild werden ze omgeven met houtwallen en houtsingels. Boerderijen lagen veelal verspreid aan de rand van de akkertjes. Wegen volgden de hogere delen in het landschap en hadden hierdoor een bochtig verloop.

De lage zandopduikingen waren, doordat ze net iets hoger liggen dan de omgeving, geschikt voor de bouw van één of enkele boerderijen en de gronden waren vaak net bruikbaar voor akkerbouw.

De oudste kampenontginningen dateren uit het jaar 1000 en zijn gelegen rondom Twello. Rond Twello en het Appensche Veld zijn de opduikingen groot.

Huidig landschapsbeeld

Op de zandopduikingen zijn drie typerende bebouwingspatronen ontstaan. De eerste bestaat uit een patroon van bebouwing langs de weg, maar wel in groepjes en niet gelijkmatig verspreid.

Boerderij bij De Vecht

Een tweede patroon bestaat uit boerderijen in het veld, meestal in een groepje, met eigen aansluitingen op de weg. Een derde bijzonder patroon betreft de landgoederen ten noorden van Twello, waarbij de buitenplaatsen op een kleine zandopduiking staan, direct omringd door lage gronden.

Vanuit de hogere bewoonde kampen werden de lager gelegen broekgronden tussen de kampen in gebruik genomen. Vaak ging dit lukraak en zijn perceelsgrenzen 'toevallig' ontstaan waardoor nu veelal een beeld heerst van onregelmatige perceelsbegrenzingsen. Bijzonder aan deze broekontginningen is de samenhang met de buitenplaatsen. De buitenplaats staat op de hogere zandopduikingen. De bijbehorende bossen liggen in het omliggende lage gebied. De lage delen van de kampenontginningen kunnen heel bijzondere landschappen zijn, zoals het gebied rondom landgoed Hackforts Veenhuis midden in Twello.

Houtsingel

Houtwal

Landgoed Hackforts Veenhuis

KAMPENONTGINNINGEN

Gebiedskenmerken Kampenontginningen

Algemeen

In de kampenontginningen vinden we veel reliëf in een verder overwegend vlak gebied. De wegen volgen het hoogteverschil en hebben daardoor een bochtig verloop. Hierdoor zijn onregelmatige blokvormige patronen van verkaveling ontstaan. Op de randen van de kleine kavels bevonden zich veel houtwallen en heggen, waardoor de kampenontginningen van oudsher erg kleinschalig zijn.

Bebouwing

De plaats van de bebouwing volgt het hoogteverschil, een bestaand of voormalig bouwlandperceel en de weg. De bebouwing staat niet altijd haaks ten opzichte van de weg en de afstand tot de weg varieert. De bijgebouwen staan eveneens niet altijd haaks ten opzichte van elkaar en het perceel waarop een gebouw staat is niet altijd een vierkant of rechthoek. Boerderijen, voormalige boerderijen, woningen en overige bebouwing staan verspreid in het gebied. Er staan diverse boerderijen met een voorhuis van allure.

Grondgebruik

Bouwland en grasland wisselen elkaar af. Bouwland ligt over het algemeen op hogere gronden en grasland op de lager gelegen delen.

Bepanting

Eiken, essen en elzen (soms ook geknot) en dezelfde bomen en struiken in singels en in houtwallen. Langs de sloten staan (knot)elzen en knotwilgen.

Tip

Als u het gebied wilt versterken kunt u het beste eiken en kleine bosjes, houtwallen of houtsingels aanleggen. Langs stallen en schuren kunt u ook bomen en struiken in houtwallen of houtsingels aanplanten. Een andere tip is om de erf-inrichting van een boerderij die met de achterzijde naar de weg staat niet om te draaien, dit is juist karakteristiek voor de kampenontginningen!

Plant één of enkele parkbomen en plant een beukenhaag alleen in de voortuin.

Bij een boerderij met allure past een gazon en enkele parkbomen in de voortuin en hagen en fruitbomen opzij.

Wat en waar planten?

De meest voorkomende streekeigen boom- en struiksoorten voor de kampenontginningen en de plek op het erf en in het landschap waar u ze het beste aan kunt planten.

Houtwal en houtsingel:

Zomereik aangevuld met ruwe berk en lijsterbes, en struiken zoals meidoorn, hazelaar, veldesdoorn, hondsroos, vuilboom, Gelderse roos en inheemse hulst.

In de omgeving van beken:

Grauwe wilg, zwarte els, authentieke zwarte populier en inlandse vogelkers.

Struweelhaag:

Gecombineerde doornenhaag van meidoorn, sleedoorn, egelantier en hondsroos als perceelsrand. Of een gemengde haag met hazelaar, inlandse vogelkers, Gelderse roos, veldesdoorn, rode kornoelje, meidoorn, sleedoorn, kardinaalsmuts en hondsroos.

Geriefhoutbosje:

Schietwilg, gewone es, inheemse zwarte populier, zwarte els, hazelaar en ruwe berk.

Knotbomen:

Schietwilgen en zwarte elzen in natte gebieden, zomereiken en gewone essen in drogere gebieden.

Hoogstamboomgaard:

Hoogstamfruitbomen met appel (Goudrenet, Notaris-appel, Zoete Bloemée, peer (Clapps favourite, Beurré Hardy), pruim (Reine Claude, D'Anthan, Reine Victoria), walnoot of kers (meikers).

Haag rond of bij de voortuin:

Meidoorn, veldesdoorn, haagbeuk, liguster.

Haag rond of bij de fruitgaard/moestuin:

Meidoorn of veldesdoorn.

Solitaire bomen op het erf:

Zomereik, linde, tamme kastanje, walnoot en ruwe berk.

Voor plantinstructie: www.landschapsbeheergelderland.nl